

SCENARIUSZ LEKCJI Z PRZEDMIOTU: JĘZYK ŁACIŃSKI I KULTURA ANTYCZNA

Opracowanie: Ewa Domańska

1. **Temat lekcji:** Pieniądz oraz instytucje finansowe w starożytnym Rzymie i w czasach współczesnych.

2. **Czas:** 45 minut

3. **Cel ogólny:** Uczeń będzie znał funkcje pieniądza i rolę instytucji finansowych w starożytnym Rzymie i w czasach współczesnych. Zrozumie również, że pieniądz jest środkiem, a nie celem życia, zgodnie z powiedzeniem Seneki: **”Pecuniae imperare oportet, non servire.”**

4. **Założenie:** Uczniowie znają tekst łaciński „Inter viam” mówiący o pochodzeniu i użyteczności pieniądza. / zagadnienie omówione na poprzedniej lekcji /

5. **Cele operacyjne:**

A. Zapamiętywanie wiadomości

Uczeń:

- Potrafi posługiwać się słownictwem związanym z pieniądzem (pecunia-pieniądz, aes-miedź; pieniądz, nummus, nomisma-moneta, faeneratio-lichwa).
- Umie wyjaśnić etymologię pojęć polskich – moneta, numizmatyka, tezauryzacja oraz łacińskich – pecunia, Moneta, thesaurus.
- Potrafi wymienić środki płatnicze w Rzymie.
- Potrafi podać przykłady instytucji finansowych w starożytnym Rzymie i współcześnie

B. Zrozumienie wiadomości

Uczeń:

- Umie scharakteryzować rzymski system monetarny.
- Umie wymienić i scharakteryzować funkcje pieniądza.
- Rozumie, że przechowywanie pieniądza miało w starożytności różne konsekwencje ekonomiczne, społeczne, psychologiczne podobnie jak obecnie.

C. Wykorzystanie wiadomości

Uczeń:

- Potrafi dostrzec powiązania pomiędzy dawnym a obecnym systemem finansowym.
- Potrafi zastosować zdobytą wiedzę w codziennym życiu mając świadomość, że pieniądz nie jest celem samym w sobie i powinien służyć człowiekowi, a nie nim rządzić.

6. **Metody realizacji:**

- Analiza tekstów źródłowych
- Mini dyskusja

7. **Formy pracy:**

- Praca w grupach i z całą klasą

8. Środki dydaktyczne:

- Tekst łaciński „Inter viam”
- Tablica, pisaki
- Tablice z monetami rzymskimi
- Materiały pomocnicze dla uczniów do pracy w grupach:
  - tekst źródłowy nr 1 – „System monetarny” epoka republiki, epoka cesarstwa,
  - tekst źródłowy nr 2 – „Organizacja mennictwa” epoka republiki i cesarstwa,
  - tekst źródłowy nr 3 – „Pieniądz i instytucje finansowe”,
  - tekst źródłowy nr 4 – „Tezauryzacja pieniędzy w starożytnym Rzymie”,
  - tekst źródłowy nr 5 – „Lichwa i wyzysk prowincji”, „Życie ponad stan i zadłużenie powszechne”.

TOK LEKCJI

I. Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel podaje temat lekcji, cele i formy realizacji tematu. / Uczniowie zapisują.
2. Nauczyciel sprawdza pracę domową – tłumaczenie tekstu i znajomość słownictwa,
Pyta o istotne treści z tekstu: - Komu i do czego potrzebny jest pieniądz?
- Co służyło jako pieniądz?

II. Faza realizacyjna

1. Nauczyciel nawiązuje do wypowiedzi uczniów mówiąc, że w trakcie lekcji zapoznają się między innymi ze środkami płatniczymi starożytnego Rzymu, instytucjami finansowymi dawniej i dziś oraz poznają etymologię znanych pojęć, np. numizmatyka.
2. Nauczyciel poleca uczniom utworzyć 5 4-osobowych grup, rozdaje materiały pomocnicze i objaśnia, na co należy zwrócić uwagę przy czytaniu tekstów źródłowych.
3. Nauczyciel nadzoruje pracę uczniów.
4. Po dokonaniu analizy tekstów, liderzy zespołów prezentują informacje nt. pieniądza w starożytnym Rzymie i obecnie.
I grupa – przedstawienie rodzajów i form pieniądza w okresie republiki i cesarstwa
II grupa – omówienie instytucji finansowych Rzymie
III grupa – prezentacja funkcji pieniądza i roli banków w czasach współczesnych
IV grupa – przedstawienie tematu oszczędzania w starożytnym Rzymie
V grupa – omówienie roli pieniądza w życiu Rzymianina
5. Nauczyciel podsumowując wystąpienia uczniów, zwraca uwagę na uniwersalne właściwości i funkcje pieniądza, rolę banków dawniej i dziś oraz znaczenie pieniądza w życiu każdego człowieka. – pyta uczniów o ich zdanie - / krótka dyskusja /

III. Faza podsumowująca

1. Nauczyciel sprawdza wiedzę pytając o etymologię słów: moneta, numizmatyka, tezauryzacja, o rolę banków, pieniądza i formy oszczędzania.
Podsumowuje lekcję sentencją: „Pecunia est ancilla, si scis uti, si nescis, era.”- Pieniądz jest sługą, jeśli umiesz go używać, jeśli nie umiesz, staje się panem.
/Publiliusz Syrus /
2. Nauczyciel dokonuje oceny pracy uczniów na zajęciach.
3. Zadaje pracę domową, która będzie bazować na wiedzy zdobytej na lekcji:
  - Dla wszystkich – wyszukać 10 sentencji łacińskich związanych z zagadnieniami poruszonymi na zajęciach i uzasadnić ich wybór.
  - Dla chętnych – przygotować krótkie wystąpienie nt. *Pro pecunia* lub *Ante pecuniam* / w obronie pieniądza lub przeciw niemu / Można wykorzystać wybrane sentencje.
4. Nauczyciel dziękuje za lekcję i żegna uczniów.

Ewa Domańska

Załączniki:

Materiały pomocnicze: - nr 1, nr 2, nr 3, nr 4, nr 5

Źródła:

1. Ekonomia stosowana, Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości, Warszawa 2003
2. Filomata, PWN Kraków 1980
3. Historia starożytnej Grecji i Rzymu, K. Kumaniecki, PWN Warszawa 1975
4. Rynek usług bankowych, moduł z kursu Giełda Papierów Wartościowych i rynek kapitałowy
5. Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu, red. E. Wipszycka, PWN Warszawa 1982